

Asia: VN/12900/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan näkemykset sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue katsoo esityksen sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12§:n muuttamisesta olevan ajankohtainen ja tarpeellinen muutos muutamain huomioin.

Sosiaalityöntekijöiden saatavuuden ja riittävyyden haasteet ovat jatkuneet pitkään. Tilanne on erittäin huolestuttava siihen nähden, että määrällisesti ammattihenkilöitä on, mutta sosiaalityöntekijöitä ei ohjaudu riittävästä hyvinvointialueen sosiaalihuollon palveluihin (erityisesti lastensuojeluun ja vammaispalveluihin).

Yliopisto-opintojen aikataulutus ja järjestäminen ei pysty reagoimaan hyvinvointialueen työvoiman tarpeeseen siinä tahdissa kuin työvoimaa tarvitaan. Hyvinvointialueen on vastattava erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden sosiaalityön tarpeeseen ja samanaikaisesti varmistettava järjestämisvelvollisuuden mukaisesti riittävät sosiaalipalvelut. Sosiaalihuollon laatuksien mukaista on, että sosiaalihuollossa on osaava työvoima riittävän resurssin ohella.

Lakimuutoksen linjaukset helpottavat hyvinvointialueiden mahdollisuuksia järjestää lakisääteisiä sosiaalipalveluja ja parantaa asiakkaiden palvelujen saatavuutta. Työnjakoa sosiaalihuollon tehtävissä eri ammattikuntien välillä tulee kuitenkin tarkentaa ja työnjaon tulee olla selkeä. Nyt esitys ei tue työnjaon selventämistä eikä edistä tehtävärakenteen muutosta riittävästi.

Sijaispätevän sosiaalityöntekijän toimimista tilapäisenä työntekijänä tulisi pystyä jatkaa vuodenkin jälkeen, mikäli työnantaja ei ole kyennyt rekrytoimaan laillistettua sosiaalityöntekijää kyseiseen tehtävään. Vertailun vuoksi todetaan, että terveydenhuollon ammattihenkilölaissa ja asetuksessa määräaikoja ei ole.

Sosiaalityöntekijänä toimimiseen tilapäisesti voisi lakiesityksen mukaisesti toimia riittäväillä sosiaalityön opinnoilla (perus- ja aineopinnot sekä käytännön harjoittelu) henkilö, jolla on taustallaan yhteiskuntatieteellinen korkeakoulutus sekä alaan liittyvää työkokemusta. Tilapäisen sosiaalityöntekijän on kuitenkin oltava laillistetun sosiaalityöntekijän valvonnassa ja työnohjauksesta tilapäiselle sosiaalityöntekijälle on huolehdittava huolellisesti.

Lisäksi esitämme, että lain muutoksen yhteydessä valmistellaan sosiaalityön opiskelijoiden (= tilapäisenä sosiaalityöntekijänä toimivien henkilöiden) valmistumisen tukemista aikuiskoulutustuen korvaavalla tuella.

Lausunnonantajan näkemykset voimaantulosta

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue toteaa, että asetuksen voimaantulon aikataulu on kannatettava.

Onko lakiehdotuksen olennaisia vaikutuksia arvioitu riittävästi? Mitä muita olennaisia vaikutuksia lakiehdotuksella voidaan arvioida olevan?

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue pitää ehdotukseen liittynyttä kahden miljoonan euron valtiontalouden säästöä epärealistisena ja sen perusteluja puutteellisina. Esityksessä todetaan, että hyvinvointialueilta saatujen tietojen mukaan tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä toimivien henkilöiden palkka on pääsääntöisesti sama kuin laillistetuilla sosiaalityöntekijöillä (sivu 32). Kuitenkin perusteluissa todetaan, että tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä toimiville työntekijöille olisi mahdollista käyttää alemmaa palkkatasoa, josta voisi olla jatkossa aikaisempaa suurempi säästöhyöty hyvinvointialueille (sivu 28).

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue katsoo, että esitetyt, hyvinvointialueiden rahoituksesta vähennettävät säästöt eivät ole perusteltuja. Hyvinvointialueiden palkkauskäytännöt ovat poikenneet toisistaan. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella palkka on määräytynyt tehtävän vaatavuuden ja tehtävänkuvauksen perusteella ja jatkossakin tulisi työnantajalla olla mahdollisuus muokata työnkuva ja tehtävän vaatavuudet asiakkaiden tarpeita vastaavasti. Tämän ei pitäisi olla asetuksella säädettyä, vaan työnantajan harkinnan mukaista.

Muita yleisiä huomioita lakiehdotuksesta?

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue kiinnittää huomion siihen, että lakimuutos tehdään tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveysministeriö on valmistelemassa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön kokonaisuudistusta. Uudistuksessa arvioidaan uudelleen ja yhteensovitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevat säännökset. Myös tilapäisesti laillistetun ammattihenkilön tehtävissä toimiminen huomioidaan uudistuksessa. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue kannattaa sitä, että nyt esitetty muutos on väliaikainen.

Penninkangas Tanja
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue - perhe- ja sosiaalipalveluiden
toimialuejohtaja Päivi Saukko ja sosiaalijohtaja Tanja Penninkangas